

LDV PROJESİ KAPSAMINDA DÜZENLENEN“ÇAPRAZ SORGU” KONULU ALMANYA ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU

Öncelikle Federal Almanya hakkında kısa bir bilgi vermek gerekirse;Almanya bir federal parlamenter cumhuriyettir. On altı eyaletten oluşmaktadır (Bundesländer). Başkenti ve en büyük şehri Berlin'dir. Almanya Birleşmiş Milletler'e, NATO'ya, G8'e üyedir ve Kyoto Protokolünü imzalamıştır. Almanya 2007 yılına göre, GSYİH'ye göre dünyanın üçüncü büyük ekonomisi ve en çok ihracat gerçekleştiren ülkesidir. Ülke dünyada gelişme için en çok bağıшта bulunan ikinci ülke konumundadır. Buna karşın ülke, askeri harcama bütçesi olarak altıncı sıradadır. Ülke, sosyal güvenlik sistemiyle yüksek yaşam seviyesine sahiptir. Almanya, Avrupa meselelerinde yüksek ülke nüfusu ve ekonomik gelişmişliğiyle dünya seviyesinde kilit rol oynamaktadır. Almanya birçok bilim ve teknoloji alanında lider durumda olarak kabul edilmiştir.

Almanya'da gerçekleştirdiğimiz ziyaretler,edindiğimiz izlenimler ve tarafımca yapılan tespitlere gelecek olursam ise; Almanyada bulunduğumuz ilk gün Wiesbaden şehrinde merkezi bir yerde oldukça büyük bir kampüs içerisinde faaliyet göstermekte olan Hessen Eyaleti Emniyet Müdürlüğü'ne gittik.Emniyet Müdürlüğü'nün kapısında Dış ilişkiler ve Göçmenler Dairesi Başkanı Baş Komiser Döndü YAZGAN tarafından karşılandık,Baş Komiser Döndü YAZGAN bize bulunduğumuz Emniyet Binası hakkında kısa bilgiler verdi ve hep birlikte toplantı salonuna geçtik.Toplantı salonunda önce Kriminal Daire Başkanı Bay Bernd HEROLD kendi teşkilatını bize kabataslak olarak anlattı,sonrasında Wiesbaden Polis Akademisi öğretim üyelerinden bay Prof. Gerhard SCHMELZ bize “Sorgu metotları ve taktikleri ve bu konuların hukuki boyutları” konulu bir sunum yaptı.Prof. SCHMELZ'in bu sunumundan sonra örnek olarak getirmiş olduğu iki soruşturma dosyasıyla Kriminal dairede çalışan bir Emniyet amiri bir sunum gerçekleştirdi. Emniyet Amiri yapmış olduğu sunumda savcı, kolluk ilişkilerinin nasıl geliştiğini bize anlattı. Ardından toplantı yaptığımız salondan çeşitli delil araştırmalarının yapıldığı ilgili kriminal daireye gittik,emniyet amiri orada da anlatımına devam etti,sonrasında yeniden toplantı salonuna döndük ve toplantı salonunda Batı Hessen Eyaleti Emniyet Müdürü Robert SCHAEFER bize kısa bir sunum gerçekleştirdi, bu sunum sonrasında da Baş Komiser Döndü YAZGAN eşliğinde emniyet binasını gezdik ve oradan ayrıldık.

Emniyet Müdürlüğü'nde yapılmış olunan sunumları değerlendirdiğimizde, yapılan sunumlar sonucunda; Almanya'da polis teşkilatı açısından,her eyaletin ayrı yapılanması olduğu ve bu yüzden tek bir polis teşkilatı yapı ve işleyişinden söz etmenin imkansız olduğu, istisnalar dışında ulusal çapta örgütlenmiş kapsamlı bir polis gücü bulunmayan Almanya'da emniyet hizmetleri sorumluluğunun 16 değişik eyalete verilmiş bir görev olduğu,eyaletlerin kendi sınırları içinde geçerli olacak kamusal düzen ve güvenlik yasalarını yapmakta, yerel polisin ve yönetsel birimlerin yapılanmasını ve çalışma esaslarını belirlemekte oldukları, soruşturma evresindeki genel araştırma yetkisinin Savcıda olduğu,Savcının, belli araştırma işlemlerinin yapılmasını polisten isteyebildiği, uygulamada Alman Savcılarının, kanunun kendilerine verdiği genel bu yetkiyi basit ve orta ağırlıktaki suçlarda hemen hemen hiç kullanılmamakta oldukları,ötesinde nitelikli suç araştırmasını Savcının doğrudan ve kendiliğinden yaptığı,polisin genel zabıta teşkilatı içerisinde idari birimlere bağlı olduğu,Savcılık ya da Adalet Bakanlığına organik olarak bağlı olmadığı,Alman Hukukunda

kendiliğinden ve savcının verdiği görev üzerine araştırma işlemi yapabilen polisin yaptığı araştırmaları dosya haline getirdiği ve sonuca bağladığı, kendiliğinden araştırmanın gecikmesinde sakınca bulunan hallerde öncelikle uygulanmakta olduğu, bu halde daha sonrasında el koydukları olayı savcıya bildirmekte oldukları, basit nitelikli evraklarda ise, soruşturma tamamlandıktan sonra durumun savcılığa bildirilmekte olduğu, polisin hazırladığı suç dosyasını fezlekeye bağladığı ve fezlekedede hangi maddeler çerçevesinde işlem yaptığını belirtirken, olaya ilişkin hukuksal bir vasıflandırma yapmadığını öğrendik.

Emniyet Müdürlüğündeki ziyaretimizi tamamladıktan sonra aynı gün yine Wiesbaden şehirde bulunan 18-21 yaş arası hükümlü ve tutukluların kalabildiği içerisinde futbol sahası, atölyeler olan geniş bir kampüs alanı içerisinde bulunan gençlik cezaevine ziyaretimizi gerçekleştirdik.

Hükümlülerin koşullarda tek başlarına kaldıklarını, her bir koşutta lavabo ve duş bulunduğunu, tüm hükümlülerin sabah kahvaltısı ve akşam yemeği dahil vakitlerini sosyal alanlarda diğer hükümlüler ile beraber geçirdiklerini ve rehabilitasyon faaliyetlerinin bu sosyal alanlarda gerçekleştirildiğini hatta hükümlülerin kendi hayatlarını anlatan film bile çektiklerini gördük yine hükümlülere meslek edindirmek amacıyla kampüs içerisinde oldukça donanımlı atölyeler olduğunu, hükümlüleri topluma kazandırmak için yoğun bir çaba içerisinde olduklarını gözlemledik.

Resmi ziyaretimizin ikinci gününde Augsburg şehrinde bulunan Augsburg Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olan ve aynı zamanda Türk Hukuku Araştırmalar Merkezi Başkanı olan Doç. Dr. Erhan TEMEL'in davetlisi olarak Augsburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne gittik, Doç. Dr. Erhan TEMEL bize üniversiteyi kısaca gezdirdi ve sonrasında bizi bir dersliğe aldı ve dört bir tarafı camdan olan üniversite kampüsüne bakan akvaryum olarak tabir edilen derslikte Doç. Dr. Erhan TEMEL bize Almanya eğitim sistemi ve Almanyada verilen hukuk eğitimi hakkında bilgiler verdi. Sonrasında aynı üniversitede öğretim üyesi olan Doç. Dr. Isabell KRATZER Alman Ceza Hukuku ile ilgili sunum yapmak üzere bulunmakta olduğumuz dersliğe geldi ve Doç. Dr. Erhan TEMEL'in yaptığı simultane tercüme ile sunumunu gerçekleştirdi.

Augsburg Hukuk Fakültesi'nde bize yapılan sunumlar sonucunda, Hukuk öğrenimi yapmak isteyen öğrencilerin buna başlayabilmeleri için Gymnasium'dan (lise) mezunu olmaları gerektiği, Alman hukuk mesleklerinin avukatlık, hakimlik, yüksek düzey kamu görevliliği ve noterlik olduğu, üniversitedeki 4 yıllık zorlu çalışmanın ardından öğrencilerin ilk devlet sınavına girdikleri, İlkinde başarısız olanların tek bir hakkı daha olduğu, sınavda başarılı olunmasının ardından öğrencilerin hukuk eğitimlerinin uygulama kısmına başladıkları, bu süreçte öğrencilerin çeşitli mahkemelerde ve fiilen çalışan avukatların gözetiminde çalıştıkları, bu dönemin bitmesinden sonra öğrencilerin ikinci devlet sınavına girdikleri, başarılı olanların hukukçuluğu meslek olarak yapmak için yeterlilik belgelerini aldıkları bu dönemin avukat, hakim veya akademisyen olmak isteyen tüm öğrenciler için zorunlu olduğu, eğitim döneminin Adalet Bakanlığı'nın gözetiminde, denetiminde olduğu ve öğrenim programının bakanlık tarafından belirlendiği, sınavın başarısızlık oranının %15 olduğu, başarısız olanların hukuk kariyerleri tamamen bitmediği ancak önemli ölçüde sınırlandığı, daha alt düzeyde hukuk meslekleriyle, örneğin sigorta şirketlerindeki görevlerle uğraşabildikleri, sınavı başaran %85'lik grup açısından, avukatlık yapmak için önlerinde hiçbir engel olmadığı, bu grubun %10'dan az bir kısmının hakimliğe geçiş yaptığını öğrendik.

Bu bilgilerin ışığı altında; ülkemize baktığımızda ülkemizde hakim ve savcı seçimi büyük bir özenle yapılmamakta olduğu, Almanya'da 5 yıllık hukuk fakültesi eğitiminin ardından 1.Devlet sınavı, 2 yıl staj, 2. Devlet sınavı, Bakanlıkca ön kabul, 4 yıl çalışma ve ardından mesleğe kabul şeklindeki prosedüre bakıldığında ülkemizdeki özen seviyesinin daha iyi anlaşılabilir olduğunu farkettilik.

Augsburg Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki ziyaretimizi tamamlandıktan sonra Doç. Dr. Erhan TEMEL'in eşliğinde aynı zamanda bir eyalet mahkemesi olan Bavyera Asliye Mahkemesine gittik. Bavyera Asliye Mahkemesi'nde Başkan Yardımcısı Dr. Peter HIRMER ile duruşma salonunda soru cevaplı bir söyleşi gerçekleştirdik.

Dr. Peter HIRMER daha sonra bize yapılacak duruşma ile ilgili bilgiler verdi. Dr. Peter HIRMER bize kendilerinin istinaf mahkemesi olarak davaya bakacaklarını söyledi. Sonrasında

duruşmayı yapacak olan mahkeme başkanı ve halk arasından seçilen iki jüri üyesi duruşma salonuna geldiler.

Bizim duruşmasını izlediğimiz istinaf yargılamasından bahsetmek gerekirse, sanık verilen karara karşı istinaf yoluna başvurarak Bilingen Ceza Mahkemesinin kararını Bavyera Asliye Mahkemesine taşımıştı,ancak sanık itiraz ettiği halde istinaf duruşmasına katılmadı.Sanık duruşmadan önce Mahkemeyi telefonla arayarak hasta olduğunu bu nedenle duruşmaya katılamayacağını beyan etmişti ancak sanığın hasta olduğuna ilişkin mahkemeye sunmuş olduğu bir rapor olmadığı gibi sanık müdafinin de bu konuda herhangi bir bilgisi yoktu.Bu durumda mahkeme heyeti ne yapılması gerektiğini önce Savcıya sonra sanık müdafine sorduktan sonra kısa bir ara vererek müzakare salonuna geçti ve kısa bir süre sonra da heyet duruşma salonuna tekrar gelerek varmış oldukları kararı açıkladılar.Mahkeme sanık gelmediği için dosyanın işlemi kaldırılmasına karar verdi.

Mahkemede edindiğimiz bilgiler sonucunda;Almanya'da adalet hizmetinin kural olarak emekliliğine kadar atanmış, sadece hukukla bağlı bağımsız hakimler eliyle yürütüldüğünü, Almanya'da yargı gücünün profesyonel ve (hukukçu olmayan) fahri hakimlerce kullanılmakta olduğunu,fahri hakimlerin atanma usulü ve görevlerinin Alman Hakimler Kanunu'nda belirlendiğini, bunların toplu mahkemelerde üye sıfatıyla ve yemin vererek mesleğe başladıklarını,buna ek olarak Almanya'da 5,000 civarında savcı ve 100,000'den fazla avukat bulunmakta olduğunu,genel görevli mahkemelerin bir hiyerarşi içinde çalıştıklarını, en alt düzeyde, nispeten daha az önemde ceza ve özel hukuk uyuşmazlıklarıyla ilgilenen yerel mahkemelerin yeraldığını, ikinci sırada bölgesel, daha sonra istinaf, en sonunda da federal temyiz mahkemesi yer aldığını,bölgesel mahkemelerin özel hukuk ve ceza hukuku bölümlerine ayrılmış olup, her birinin uzmanlık alanına göre davalara bakan hakimlerden oluşan kurullar tarafından idare edildiklerini, Hukuk davalarında, ilk yargılamanın yerel veya bölgesel mahkemede yapıldığını, ceza davalarında ise, ileri sürülen eylemin tümüne bağlı olarak, ilk yargılamanın(istinaf mahkemesi olarak da atıf yapılan) daha yüksek bölgesel mahkemede görülebildiğini,genel mahkeme sisteminin en yüksek makamının federal adalet divanı (Yargıtay) olduğunu,bölgesel ve istinaf mahkemelerinden gelen davaların son inceleme yeri olduğunu,fakat hiçbir aşamada ilk derece yargılaması yapmadığını ve yerel mahkeme kararlarına itirazları incelemeyeceğini anladık.

Ayrıca şu hususa da değinmek isterim ki Dr.Peter HIRMER derdest dosya sayısını 60 olarak bize ifade etmiş ayrıca yargılamaların yaklaşık bir hafta arayla konan bir kaç celsede bittiğini beyan etmiştir,yine duruşmanın olduğu gün duruşmasını izlediğimiz sözkonusu dosyayla birlikte toplam 4 dosyanın duruşmasının olduğu düşünülürken,yargılamanın kısa sürede sonuçlandırılması dosyalara daha titizlikle yaklaşılması için bizdeki iş yoğunluğunun değişik yöntemlerle azaltılması önemle gerekmektedir. Ayrıca mevcut sistemimizde katiplik görevini yerine getirecek memurlar dışında hakim ve savcıya hukuki konularda araştırma faaliyetinde yardımcı olacak herhangi bir görevli yoktur. Sistemimiz ağırlıklı olarak hakim ve savcının omuzlarındadır. Ayrıca Hakim ve Savcılar hukuk uygulaması dışında zamanlarının önemli bir kısmını diğer bürokratik işlerde geçirmektedirler. Bu şekilde kalem yazı işleri müdürleri, zabıt katipleri etkisizleştirilmiş durumdadırlar.

Resmi ziyaretimizin üçüncü gününde ise Münih şehrinde bulunan Türk Avukatların çalıştığı bir hukuk bürosuna gittik ve orada Almanya'da avukatlık yapan iki avukatla uzun bir söyleşi gerçekleştirdik. Türk Avukatlar Devlet sınavını verenlerin ortalama % 75'inin avukatlık, % 4'ünün hakim-savcılık yaptığını, staj eğitiminin daha çok avukatlığa yönelik olduğunu, ağırlıklı danişma ve avukatlık mesleğinin gerektirdiği pragmatik yöntemlere ağırlık verilmekte olduğu ve Almanya'da gündemde olan Dönerci Cinayetleri Davası ile ilgili yargılamanın ne aşamada olduğu hususlarında bilgiler verdiler.

Ziyaretimizin esas konusunu teşkil eden ve yaptığımız ziyaret sonucunda Almanya'da uygulaması olmadığını öğrendiğimiz Çapraz Sorgu'ya da kısaca değinmek gerekirse de,ülkemizde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu doğrudan ve çapraz sorgu sistemine 201, 215 ve 216 ncı maddelerinde yer vermiştir. Çapraz sorguda temel amaç bir tanığın doğru söyleme yeteneğini sınamaktır ve bu kapsamda sorulabilecek algılama,hafıza ve samimiyet olmak üzere toplam üç

kategoride incelenir,çapraz sorguda hedef;hakimin hatalı ve zayıf noktaları fark etmesini sağlamaktır,ustaca bir biçimde gerçekleştirilen çapraz sorgu maddi gerçeğe ulaşmanın en iyi yoludur.Doğrudan ve çapraz sorgulama sistemlerinin kullanılacağı duruşmalarda hakimin dosya hakkında önceden hazırlık yapması gerekmez. İddia ve savunma makamlarının görevi dosyanın tüm ayrıntısıyla ortaya konulmasını sağlamaktır. Bu amaçla iddia ve savunma makamları kendi tanıklarını getirerek doğrudan sorgulama yapabilirler ve karşı tarafın tanıklarına çapraz sorgu uygulayabilir.Tanık doğrudan sorguya tabi tutulduktan bu yolla ifadesini verdikten sonra karşı taraf çapraz sorguya geçer,çapraz sorgu esasen bir saldırı,adeta tanığı yerden yere vurma tekniğidir.

Sonuç itibariyle;yapmış olduğumuz resmi ziyaretler sonrasında gördüğüm hususlar edindiğim izlenimler ve yaptığım tespitler yukarıda izah etmeye çalıştığım hususlar olup,bu ziyaretin düzenlenmesinde başta HSYK olmak üzere tüm kurum ve kuruluşlara ve yetkililerine teşekkür eder,uygulamaya geçirilebilecek düzenlemeler uzun bir süreç gerektirdiğinden maalesef sorunları hemen çözecek kesin sonuçlar veremeyecek olsa da, çalışma ziyaretinin faydalı olacağına, çözüm için katkı saylayacağına olan inancımınla şükranlarımı sunarım.

Sinem SÖNMEZ AKAN
Urla Hakimi 119256